

Mödet den 19de November.

Professor *Westergaard* meddelte följande Bidrag til den oldiranske Mythologi.

De äldste iranske Forestillinger om Yima og de Væsener, som staae i Forbindelse med ham, høre til den Kreds af Myther, der nærmest dreie sig om Naturen, dens Kræfter og disses Virkninger, som ogsaa om Mennesket selv og dets Skjebne. Denne Art af Forestillinger fremstaaer, som bekjendt, i de forskjellige Mythologier med en legemlig Personligheds Form og er udtrykt i en Række af Tankebilleder, forskjellige efter Folkeslagenes Tænkemaade og aandelige Udviklingstrin. Kilden til den äldste iranske Mythologi er Zendavesta; men, da det, som vi have tilbage af denne, desværre kun er forholdsvis lidet, og da dette derhos ikke sjelden er kommet til os i en höist mangelfuld Tilstand, er der naturligt meget, som er og vil blive mörkt og uforstaaeligt for os. Imidlertid hörer Mytekredsen om Yima til de tydeligste, og den er desuden interessant derved, at vi, hvad ofte alt er paavist, i Indiens äldste Vedalære gjenfinde en Overensstemmelse, hvorved vi tillige faae et Indblik i den aldeles forhistoriske Tid, da Indiens og Irans japetiske Folkeslag begyndte at udvikle sig i et fælles Samliv. Fra en saadan Tid stammer Overensstemmelsen i Navnene; thi Yima er den iranske og Yama den indiske Form af samme fælles Ord, hvis Grundbetydning imidlertid ikke er aldeles klar. Den samme Overensstemmelse findes i Faderens Navn, Vivaġhat i Iran, Vivasvat i Indien. Dette Navn maa udledes af den i Indien almindelige Rod *vas* med den dobbelte, men beslægtede Betydning, at lyse og at brænde, (som ogsaa gjenfindes i andre japetiske Sprog*). Ordet Vivasvat betegner derfor den vidtlysende

*) Saaledes findes i vor Sprogstamme denne Rod i *austr*, der svarer til Zend *ushastara* östlig, en comparativ Afledning af det for Zend og Sanskrit fælles *ushas* Morgengröden; Roden gjenfindes desuden i *är*, *aarle* o. s. v.

eller den fremstraalende, og bruges i Indien som Tilnavn til flere guddommelige Personligheder, f. Ex. til Ilden, Morgenrøden og navnlig til Solen. I Zendavesta omtales Vivaḡhat selv ikkun paa et eneste Sted (Yasna 9,4-5), som den første dødelige, der udpressede den saavel i Indien som i Iran hellige Soma- eller Haoma-Plante; og til Lön herfor, siges der, skændedes ham Sönnen Yima. Denne nævnes derfor paa flere Steder med de af Vivaḡhat dannede Ord: Vivaḡhana eller Vivaḡhusha, Vivaḡhats Sön, ligesom Yama i Indien af samme Grund kaldes Vaivasvata, Vivasvats Sön. Med Mythens fælles Spire og Grundtanke, hvortil jeg senere kommer tilbage, med denne fælles Fader og det fælles Navn ophörer Ligheden, og selv det Grundlag, hvorpaa Mythen udviklede sig i Indien og Iran, er forskjelligt. Hist henførtes Yama til det andet Liv, til Aandeverdenen og de saliges Boliger; i Iran derimod knyttedes Yima til dette Liv, til den legemlige Verden, til Jorden, og han var derfor her, ligesom sin Fader, et dødeligt Væsen.

Yima kaldes almindeligt khshaeta og huvāpbha. Det første Tilnavn betyder Herskeren eller den herlige, og knyttes ogsaa sædvanligt til Solens Navn; det andet udtrykker ham med den gode Æt eller med de gode Slægter. Grunden hertil og Betydningen af dette Navn fremgaaer tydeligt af det Sagn om Yima, som findes i Begyndelsen af det andet Kapitel af Vendidad. Her fortælles nemlig, at Ormazd (Ahura-mazdá) opfordrede Yima først blandt alle dødelige til at være en Lærer og Bærer af hans hellige Ord; men Yima fölte ikke Kraft dertil og undslog sig herfor. Da opfordrer Ormazd ham til at frugtbargjöre og udvide hans Verdener, til at være disses Bevarer, Beskytter og Hersker. Dette Hverv paatager Yima sig med Bön om, at der i hans Rige ikke maatte være kolde eller hede Vinde, ingen Sygdom eller Död; han beder desuden Ormazd, om at lære ham det hemmelige Ord, hvorved han kunde betvinge de skadende Dæmoner, (thi dette synes at være Meningen af Bönnens Slutningsord, der desværre kun ere overleverede til os i nogle

usammenhængende og næsten uforstaaelige Brudstykker.) Ormazd giver ham da en gylden Plov og en gulddannet Pig eller Braad-stav, Symboler paa Agerdyrkning og Kvægavl. Yima frugt bargjör nu Jorden, eller som det hedder i Vendidad: Yima er i Kvindens Bör (baräpe); og efter 300 Vintres Forløb, er Jorden derved opfyldt med levende Væsener („stort og smaat Kvæg, Mennesker, Hunde og Fugle’'), saavel som ogsaa med de röde, lysende Ildflammer, og de levende havde ingen Plads til at bevæge sig paa. Paa Ormazds Opfordring reiser Yima sig, som det hedder „op mod Lyset, om Middagen, ligefor Solens Vei”, altsaa da Dagen straaede i sin fulde Glands. Han furede Jorden med sin Plov og gjennemborede den med sin Stav; og paa hans Bön til Jorden udvidede denne sig og blev en Trediedel större end den för havde været, saa at alle nu fandt Plads til at bevæge sig, enhver efter sin Lyst og sit Önske. Da 600 Vintre vare forløbne, var Jorden atter tæt opfyldt, og atter bragte Yima den til at udvide sig to Trediedele saa stor som för; men da 900 Vintre vare forløbne, var Jorden paany opfyldt med levende Væsener, og Yima udvidede ved sin Bön tredie Gang Jorden, saa at den blev tre Trediedele saa stor som för, og atter fandt nu alle Væsener Plads til at bevæge sig paa, enhver efter sin Lyst og sit Önske. Jordens vidtudstrakte Storhed skyldes saaledes efter Iranernes Forestilling væsentlig til Yimas Virken; han frugt bargjorde den udbredte Jord ved Agerdyrkning og Kvægavl, og opfyldte den med levende Skabninger. Men han sörgede desuden, og dette var hans egentlige og varige Hverv, omhyggeligt for disses Velværen, og ved sin Dyrkelse erholdt han saavel af Ormazd som af andre guddommelige Magter Kraft til at kunne gjöre det. Den almindelige Fremstillingsmaade i Yashterne (den væsentligste Kilde til Zend-Mythologien) af de mythiske Personers Virken er under Form af en Bön; de fremstilles bedende forskjellige guddommelige Magter om Kraft og Evne til at udföre hvad der er dem vigtigt, og de godes Bönner opfyldes, de ondes derimod af-

slaaes. Paa denne Maade siges der saaledes om Yima: „Lad mig bringe Frugtbarhed og Afkom, lad mig bringe Uforgængelighed til Mazdas Skabninger, lad mig forjage fra dem Hunger og Tørst, Ælde og Död, den hede og den kolde Vind i tusinde Aar.” (Yasht IX,9, XVII,29.) — „Lad mig faae den höieste Magt over alle Folk, Dæmoner og dödelige, Trolde og Feer og de fjendtlige Væsener, som bringe Dövthed og Blindhed; lad mig fra Dæmonerne borttage deres Lykke og Glands, deres Afkom og Frugtbarhed, deres Tilfredsstillelse og Berömmelse.” (Yasht V,25.) — „Yima er den lyseste og lykkeligste af de födte, han ligner Solen blandt de dödelige; ved sin Magt udvirkede han, at Mennesker og Kvæg ikke döde, at Vand og Træ ikke hentörredes, at man spiste Spiser, som aldrig formindskedes. Formedelst hans Vælde var der ingen Kulde eller Hede, ei Ælde eller Död, ei heller den af Dæmoner frembragte Avind.” (Yasna 9,5. Yasht XV,15.)

Saalænge altsaa efter den iranske Forestilling Yima herskede, og dette var gennem et Tidsrum af tusinde Aar, blæste ingen hede eller kolde Vinde, der var ingen Hede eller Kulde, Aarstiderne vare stedse milde og venlige. Mennesket havde ingen legemlige Savn, det led ikke af Hunger eller Tørst; thi den Spise, som var givet ham, formindskedes ikke, Vandet udtörredes ikke, ei heller visnede de frugtbare Træer. Yima bragte ikke blot Frugtbarhed til Skabningerne og velsignede dem med Afkom; men disse vare heller ikke underkastede Tidens fortærende Indvirkning; thi Yima bragte ogsaa Uforgængelighed ned til dem; de ældedes derfor ikke, der herskede en bestandig Ungdom, og, som det hedder (Yasna 9,5.), „Fader og Sön, begge to, skrede frem som femtenaars Ynglinge i Væxt”; derfor fandtes heller ingen Sygdom eller Död, saa at baade Mennesker og Dyr vare udödelige, saalænge Yima herskede. Paa den Tid var Mennesket saaledes velsignet med alle Naturens kjærlige Gaver, og det levede derhos i Fred og Kjærlighed med sine Omgivelser; thi Avind og Had, som Dæmoner have skabt, havde endnu

ikke sneget sig ind i hans Hjærte. Yima havde desuden Magt over Dæmonerne og berövede dem Evne til at skade tilligemed den Tilfredsstillelse og Lykke, som var bleven de jordiske Skabninger til Del. Yima er derfor „den lyseste, lykkeligste af alle de fødte, den af alle dödelige som mest ligner Solen.”

Ligesom Yima havde en lysende Fader, saaledes knyttedes ogsaa hans Bolig til Lyset. Hans Virken for Menneskene udgik nemlig fra Bjerget Hukairya (o: med den skjønne Form), der kaldes det al-straalende, det gyldne; thi det var den höieste Top paa det höie Haraiti eller Hara (eller med det senere og bekjendte Navn Alburz), som er det Östens Bjerg, der danner Grændseskjellet mellem den forgængelige og den uforgængelige Verden, det Bjerg, hvorfra Miþra, Lysets Herre, for Yimas Skyld oplyser den hele Verden, og hvor der fölgelig hverken er Nat eller Mörke.

Heraf fremgaaer den Forestilling, som ligger i Yima-mythen, og R. Roth*) har alt opfattet Yima som den billedlige Fremstilling af den jordiske Guldalder med alle Overflödighedens og Fredens Velsignelser; men hertil maa dog bemærkes, at han vel er dette eller, man kunde sige overhovedet, det symbolske Udtryk for Menneskets lykkeligste Tid og Livets lyseste Tilstand, men dog ikkun for saavidt som denne er betinget af eller beroer paa Menneskets jordiske eller physiske Velfærd; thi Yima havde ikke Kraft til at bringe ned til Jorden det hellige Ord, Kundskab om Gud. Samme Grundtanke knyttedes i Indien til Yama; ogsaa han var der den billedlige Fremstilling af Guldalderen, det symbolske Udtryk for Menneskets lykkeligste, lyseste Tilstand. Men hvorvel Inderen elskede Livet og dets Gøder med samme inderlige Kjærlighed, som Naturens övrige Skabninger, hildedes han dog mindre i dets Glæder; thi med sit dybe Sind og alvorsfulde Tænkemaade saae han grant de jordiske Gøders Forgængelighed. Han vendte derfor sin Tanke

*) Zeitschrift der morgenländischen Gesellschaft. IV. 420.

til Livet hinsides Döden, der søgte han og der först fandt han sit virkelige Hjem. For ham var derfor de Dödes Rige ikke en uhyggelig Bolig for blege Aander uden Nydelse og uden Glæder; det var tværtimod, ligesom hos vore Fædre, begavet og forsynet med alt det skjønneste og herligste, og did var det en Lyst at komme; der först fandtes for ham den virkelige, sande Guldalder, og derfor troner Yama der udödelig i de saliges Hjem. Iraneren derimod fæstede mere sin Tanke til denne Verden; han knyttede da naturligen Yima og Guldalderen til denne Jord og til dette Liv. Yima er derfor for ham et dödeligt Væsen; thi han lever kun i og for denne forgængelige Verden, og maa altsaa forgaae med den. Skjönt han i Sagnets Form knyttes til en bestemt Tid, er han dog ikke blot Udtrykket for en svunden Tidsalder, som aldrig mere vender tilbage; han er overhovedet Udtrykket for hvert Menneskes lykkeligste fysiske Tilstand; og naar f. Ex. Dagen i sin fulde Glands aabenbarer alle Naturens Herligheder, naar milde Aarstider frembringe Overflödighed af alle Jordens Gaver og Nydelse, og naar Mennesket lever i sin fulde Kraft i Fred med sig selv og i Kjærlighed med sin Omgivelse, da hersker Yima end paa Jorden og udbreder her sin Velsignelse; derfor siges der i Yasht XIII, 130, „skulle vi dyrke Grundvæsenet (feroher, fra-vashi) af Vivağhats Sön, Yima, den sande, kraftfulde, af ham med de mange Slægter, forat kunne afværge den Ulykke, som forvoldes af Dæmoner, den Törke, som ödelægger Markerne, og den alt tilintetgjørende Forgængelighed.”

Denne lyse, lykkelige Tilstand, hvis symbolske Udtryk Yima er, saae Iraneren tillige var forgængelig; han søgte efter Grunden til Lykkens Afbrydelse eller Ophör, og fandt den hos Mennesket selv, i Yimas egen Bröde. Mythesagnet herom findes i den saakaldte Zemyád Yasht, der er meget sjelden og var ukjendt af Anquetil Duperron, hvorfor den heller ikke er optagen i hans Oversættelse af Zendavesta. Denne Yasht skildrer Yimas Virken i Overensstemmelse med de övrige Zend-Kilder, hvor-

efter den tilföier, at Lykken fulgte Yima, fordi ingen onde Fölelser fandtes hos ham; den varede ved, indtil han bragte ind i sin Tanke Lögnen og den usande Tale. Heri fandt Iraneren saaledes Grunden til Lykkens Ophör, og Afsky for Lögnen var ikke blot almindelig paa de Steder, hvorfra Zendavesta nærmest har sin Oprindelse, men ogsaa ligesaa herskende i de vestlige iranske Lande. Bekjendt er Herodots Fortælling, at Perserne kun lærte deres Sønner tre Ting, at ride, skyde med Bue og at tale Sandhed, og Darius, Hystaspes Søn, beder i en af sine Indskrifter Ormazd om at beskytte hans Rige mod tre Onder, mod fjendtlig Overfald, mod Uaar og mod Lögn. „Da Yima“, fortsætter Zemyád Yasht, „havde fört Lögnen og den usande Tale ind i sin Tanke, saa flöi den lyse Lykke synlig bort fra ham i en Fugls Skikkelse, og da han nu ikke længere saae Lykken skinne, sörgede han og böiedes ned mod Jorden“. Tre Gange lader Mythesagnet Lykken flygte bort fra Yima; men ham var det ikke givet at bringe den svundne Lykke tilbage. Yima er Udtrykket for Lykken, saalænge den bestaaer; med Lykkens Ophör ophörer ogsaa Yima; til at kæmpe mod Ulykken, til at standse den bortflygtende Lykke og bringe den tilbage, dertil udfordredes andre Kræfter, andre mythiske Væsener.

Da Lykken derfor første Gang flygter bort fra Yima, gribes den af Miþra, hvem Ormazd har gjort til den lyseste og lykkeligste af alle hellige Aander, ligesom Yima er det blandt de dödelige. Miþra er Lysets venlige og kjærlige Herre; han er ei, som Yima, et dödeligt Væsen, men et aandeligt og udödeligt; thi Lysset er jo ikke indskrænket ene til denne forgængelige Verden; det straalere fra Evigheden af, ogsaa hos Ormazd og i hans ufor-gængelige Verden. Den flygtende Lykke, som Mythesagnet lader Miþra gribe og standse, er vel derfor Dagens klare Glands, der viger for Nattens sorte, uhyggelige Mörke. Men Miþra straalere om Natten ved sin tallöse Stjerneflok og forjager Mörket ved sit Lys; han bringer atter Dagens lyse Lykke tilbage til Yima og til Jorden.

Lykken flygter atter bort fra Yima, men gribes af *Þraetaona*, den flygter tredie Gang, og optages af *Käräsáspa*. Den første af disse to mythiske Væsener, *Þraetaona*, tilhører *Áþbhya*s stærke *Æt*, han er en Søn af *Áþbhya* selv. Denne var ligesom *Yimas* Fader et dødeligt Væsen; men det eneste, der i *Zendavesta* fortælles om hans Virken, er, at han var den anden blandt de dødelige, som udpressede den hellige *Haoma*-Plante; hvorfor der til *Lön* skænkedes ham Sönnen *Þraetaona*. Navnet *Áþbhya*, der i denne Form ligesaa lidt som Sönnens Navn lader sig etymologisk forklare, svarer, som *Burnouf**) forlængst har paavist, til det indiske *Áptya*, hvoraf det er opstaaet ved en Ombytning af de to midterste Medlyde og den derved fremkaldte Lydforandring. Begge Former af Navnet gjenfindes i den senere persiske Udvikling af Mythen, hvori *Þraetaonas* eller, som han der kaldes, *Feriduns* Fader nævnes med det mere *Zend*-lignende Navn *Atbin*, medens vi hos *Firdusi* finde den mere indiske Form *Abtin*. Det indiske *Áptya* betyder den af Vandet oprundne, en Søn af Vandene, der flyde paa Jorden og i Luften. Dette Navn tillægges i *Vederne* en Luftgud *Trita*, hvis Navn vel findes i *Zendavesta*, men som her er knyttet til et helt andet Væsen, som jeg siden skal omtale. Imidlertid findes der i Mytherne om den indiske *Tritas* og den iranske *Þraetaonas* Virken en saadan Overensstemmelse, at det er klart, at vi ogsaa her have en fælles Grundmythe, som har udviklet sig paa forskjellig Maade, hvorved tillige *Trita* er kommen til at spille en mere underordnet Rolle, end *Þraetaona*. Denne fødtes i det firhjørnede *Varäna*, der i *Vendidads* Fortegnelse nævnes som det fjortende Land *Ormazd* skabte. Jeg har alt tidligere bemærket**), at hvis det er et jordisk Land, maatte det söges i Nærheden af Indien, der i Fortegnelse nævnes umiddelbart derefter som det femtende. Landet *Varäna* omtales imidlertid i *Zendavesta* kun i Forbindelse med *Þraetaona*, der fødtes han og der-

*) *Journal asiatique*. 1845. V. 120. **) Ovenfor S. 211.

fra opstige hans Bønner til de guddommelige Magter. Ordet Varäna betyder det afværgende, det hindrende, det afgrændsende, og da dets Tillægsord firhjørnet dog vel sigter til de fire Verdenshjørner, og da *Þraetaona*, som jeg strax skal söge at vise, er et Luftvæsen, synes Varäna snarest at betegne de yderste, fjerne Egne, der ligesom afgrændse Himlen fra Jorden og standse Öiets fremtrængende Syn. Zendordet Varäna svarer derhos ogsaa etymologisk paa den ene Side til Grækernes *ὐρανός*, og paa den anden til det indiske Varuna, et Navn som i Vederne tillægges den Gud, der hersker over Himlens yderste Egne, hvor Luft og Hav ligesom smelte sammen, hvorfor han i den senere indiske Mythologi er bleven til Havets Gud, medens han i Vederne nærmest fremtræder som Aftenens og Nattens mystiske Herre. Muligvis har det iranske Varäna, i Modsætning til Yimas Hjem paa det yderste Östens Bjerg, nærmest betegnet Himlens og Luftens fjerne vestlige Egne, der hver Aften skjule Solen og Lyset, saa meget mere som det af Varäna dannede Tillædsord *varänya* i Zendavesta ene bruges om Mörkets onde Væsener.

Þraetaonas vigtigste Daad, som ofte omtales men tildels med samme Ord, var Kampen med *Azhi dahäka*, den ödelæggende Slange. Denne skildres med tre Hoveder, og derfor ogsaa med tre Gab og sex Öine; den havde tusinde Kræfter, var ond og den allerstærkeste af de onde Væsener, som den onde Aand, *Ahriman*, skabte til Ödelæggelse af Sandhedens og Godhedens Verdener. Denne ödelæggende Slange omtales særskilt i to *Yashter* (V,29 og XV,19), hvor den fremstilles som bedende de mythiske Væsener, *Ardvi süra* og *Vayu*, om Kraft til at gjöre alle Verdens egne mennesketomme. Dens Bön bliver naturligvis ikke opfyldt, hvorimod saavel disse to, som andre gode Væsener skænkede *Þraetaona* Kraft til at fælde den og dens begjerlige og mægtige Hjælpere. Ligesom *Þraetaona* kæmper med Slangen (*azhi*), saaledes kæmper ogsaa den indiske *Tritä* med en Slange (*ahi*), og ved denne Overensstemmelse fremgaaer

tillige Betydningen af den iranske Mythe. Det indiske ahi betyder nemlig, ligesom Zendordet azhi, ligefrem en Slange; men da Slangen i Östen var Symbolet paa det onde, saavel det moralske som det physiske, overførtes i Indien Slangens Navn ogsaa paa de store Masser af tunge og tykke Skyer, der i Regntiden skjule Himlen og ligesom true Jorden med Ödelæggelse. Naar dette skeer, iler Indra til Kampen; han splintrer Skyerne med sit Lyn, forjager dem fra Himlen og fælder Ahi eller Sky-Slangen; og i denne Kamp understøttes han af Trita og Vindenes Guddomme. Samme Naturforestilling troer jeg ligger i den iranske Mythe om Kampen mellem *Prætaona* og *azhi*, der efter de almindelige Lydovergange er det indiske ahi. Ogsaa denne er den onde Sky-Slange, derfor netop henvender den sig til *Ardvi sūra* og *Vayu*, der i Korthed kunne siges at være Personificationer af Vandet og Vinden, med hvis Væsen den altsaa var beslægtet. Men i Irån er Indra vel ogsaa en *deva* ligesom i Indien, men som bekjendt, er Betydningen af dette Ord forskjelligt; thi Indiens lyse *deva* er i Iran en Betegnelse for onde Væsener, og til disse hörer her Indra. *Prætaona* er her derfor ikke som den indiske Trita en Hjælper af Indra, men indtager selv hans Plads i Kampen mod Sky-Slangen. Han er et Luftvæsen, oprunden af Luftens Vande og födt i Luftens yderste Egne; men han er ikke nogen Gud som Indernes Indra, han er et dödeligt Væsen, et Barn af Naturen og af den legemlige Verden og derfor forgængelig som denne. Overensstemmelsen mellem Indra og *Prætaona*, som ogsaa i Mythens fælles Grundlag, bestyrkes desuden ved et fælles Tilnavn, der kun faaer sin rette Betydning fra den indiske Gudelære. De store Skymasser, der ere personificerede under Slangens Form, kaldes nemlig ogsaa *Vritra*, den skjulende, hindrende, og Indra, der fælder ahi eller *Vritra*, er derfor *Vritrahan* eller *Vritras Bane*. Samme Tilnavn, i den iranske Form *Väräprajan*, bærer ogsaa *Prætaona*, aabenbart, hvad og almindeligt er anerkjendt, fra det fælles Samlivs Tid; thi ellers har

väräpra, den iranske Form af det indiske Vritra, tabt denne særegne Betydning, der kun er bevaret i väräpräjan og det deraf dannede Navneord väräpräghna, medens det har erholdt en almindeligere af Modstandskraft, Seier, hvorved Ordet väräpräjan, idet det tabte sin oprindelige etymologiske Betydning, tillige er blevet ensbetydende med väräprävat, den med Modstandskraft begavede, den seiersalige, der ogsaa tillægges *Prætaona*. Der siges saaledes om ham: „han er den seiersaligste af de seiersalige dødelige, næst efter Zoroaster” (Yasht XIX,36); thi ogsaa denne kæmpede en Kamp, men mod det moralske Onde, hin derimod mod det physiske Onde overhovedet, for saavidt som det har sin Oprindelse fra de Kræfter, der røre sig ovenover Jorden, i Skyerne og Luften. Hans Virken var nemlig ikke indskrænket ene til Kampen med Azhi; men der siges ogsaa: (Yasht 13,131), „at vi skulle dyrke hans Grundvæsen (fravashi), forat kunne afværge den ved Heden frembragte Sygdom, Skybrud og Oversvømmelse, foruden den Skade, der forvoldes af Azhi.” Mythen om *Prætaona* grunder sig ene paa en barnlig men poetisk Betragtning af Naturen. Han er det symbolske Udtryk eller Billedet af de gode, velvillige Naturens Kræfter i Luften eller Himlen, hvis Virken man tænkte sig at gaae ud paa at standse de onde, fjendtlige Kræfters Voldsomhed og at hindre den Skade, som disse ligesom true med at ville tilføie Jorden. Naar da den lyse Lykke brøster for Yimas Brøde, naar Himlen formørkes og Luften dækkes af sorte Skyer, naar umilde Aarstider med alle deres Trængsler indvirke forstyrrende paa Menneskets physiske Velværen, naar derved alt i Naturen er mørkt og uhyggeligt, da er *Prætaona* virksom og søger at raade Bod paa det onde; han griber derfor og standser den fra Yima bortflygtende Lykke.

Til denne Forestilling af *Prætaona*, som et kjærligt, for Jorden omhyggeligt Luftvæsen, synes ogsaa en anden Mythe at sigte, der fortælles om ham; hvorvel dens Betydning endnu ikke staaer ganske klar for mig. Mythesagnets Indhold er

kortelig (Yasht V,60-66): Den første Vafra naváza dyrkede Ardvi súra den Gang, da Þraetaona i Skikkelse af Fuglen Kahrkása omtumlede ham i det høie; i tre Dage og tre Nætter svævede han ned mod sin Bolig, men kunde ikke komme videre; han beder da til Ardvi súra og lover hende tusinde Offre ved Raḡhas Vande, hvis han maatte komme ned paa Jorden til sin Bolig; hun viser sig i en yndig Piges Skikkelse og opfylder hans Bøn. Ardvi súra er Personificationen af den flydende Vædske, som viser sig overalt i Naturen, oplivende, frugtbargjørende og vederqvægende, f. Ex. i Mandens Sæd, i Kvindens Modersliv og i hendes Mælk, i Jordens Vande og i Luftens Regn. Derimod er Betydningen af Vafra endnu ikke ganske sikker; det synes, men dog med en høi Grad af Sandsynlighed, at være at nypersiske barf, Sneer; er dette saa, betegner vafra naváza den første, nyfaldne Sneer. Forestillingen eller Tankegangen i Mythen vilde da være: Sneen higer ned mod Jorden, dens Hvileplads og derfor dens egentlige Bolig; men den vil virke forstyrrende og skadende Menneskets fysiske Velfærd; Þraetaona søger derfor at standse den i sit Hjem, i den høie Luft. Dog Sneen er en Del af Ardvi súras eget Væsen, men ikke, som den ødelæggende Sky-Slange, aldeles ond eller uden gavnlig Virken; hun bønholder den derfor og bringer den ned til Jorden, hvor den ved sin Væde över en velgjørende Indflydelse; thi Sneen kan dog mindst betragtes som aldeles uheldbringende i Lande, som Irán, der lide og til alle Tider have lidt under en stor Törke og Vandmangel.

Tredie Gang flygter den lyse Lykke bort fra Yima formedelst hans Bröde; men den gribes af Käräsáspa. Denne tilhører Ætten Sáma, hvoraf der foruden ham nævnes Broderen Urvákshaya og deres Fader Þrita. Ættens Navn Sáma betyder, paa Grund af dets Slægtskab med den indiske Rod çam, den som bringer Ro, som beroliger, stiller, lindrer; og dette Navn udtrykker i Korthed Maalet for hele Ættens Virken i dens forskjellige Retninger. Da denne dens Virken ene gik ud paa

Mennesket og fandt Sted for dettes Skyld og til dets Held, maatte den ophøre med Menneskets Død; derfor er hele Ætten dødelig ligesom Mennesket, hvortil den er knyttet. Af denne Æt, siger Yasna (9,10), var Prita den nyttigste; han var den tredie dødelige, næst efter Vivaḡhat og Aḡbhya , som udpressede den hellige Haoma-Plante , og til Lön herfor fødtes ham de to Sønner Urvákhshaya og Kárásáspa . Hvilken Nytte Prita stiftede, hvorpaa hans Virken gik ud, fortæller Vendidad (Kap. 20) tydeligt: „Han var den første af de udholdende, lyse, kraftige dødelige, som holdt Sygdom til Sygdommen, Død til Døden, og som holdt den brændende Feberhede borte fra Menneskets Legeme.“ Prita gjør saaledes ligesom Sygdommen selv syg og svag; han bryder Sygdommens Magt, standser Dødens Angreb og fjerner Legemets Smerter; og Ormazd selv skænkede ham Lægemedlerne dertil. I Prita have vi desuagtet naturligvis ikke nogen legemlig Læge; men vi maa søge i ham Personificationen eller det billedlige Udtryk af Naturens lægende, helbredende Kraft. Derfor hører han til Sáma-Ætten , thi han stiller og beroliger Legemets Sygdomme og Smerter, og knyttet til Menneskets Legeme er han dødelig som dette. Men han er den nyttigste af Sáma-Slægten ; thi i denne Retning kunde Mennesket vel i sin Barndom, berövet Videnskabens Erfaring, mindst udrette noget ved egen Kraft, men maatte overlade alt til den udholdende, utrættelige Naturs helbredende Magt eller, som Mythen siger, til Pritas lægende Virken. Hans Navn er ligefrem det för omtalte indiske Trita , og Sanskrit Oversættelsen af Yasna tilföier, at han kaldes saa, fordi han var en tredie Sön, saa at Navnet vilde være at udlede af $\text{Talordet } \text{ḡri (tri)}$, tre, ligesom vi finde i Forbindelse med Trita i Vederne en Dvita og en Ekata afledte af $\text{Talordene dvi (to)}$ og eka (en) . Imidlertid kunde det vel være muligt, at $\text{Zendnavnet } \text{Prita}$ snarere skyldte sin Oprindelse til $\text{Roden } \text{ḡrá (Sanskrit trá eller trái)}$ at frelse, bevare; hvorved Betydningen af hans Navn vilde stemme overens med Maalet for hans Virken. Han er ikke den eneste Prita , der

nævnes i Zendavesta; i Yasht V,72 omtales **Þrita** og **Ashavazdah**, som Sønner af **Sáyuzhdri**; men da disse sættes i Forbindelse med Kampen mod de fjendtlige Nomade-Stammer, tilhøre de snarere Iráns gamle Sagnhistorie end til Mythologien. Denne samme **Þrita** nævnes vel blandt dem, hvis Grundvæsener skulle holdes hellige (Yasht XIII,113), tillige med en kvindlig **Þrita** eller **Þriti** (smst. 139); men det samme er ogsaa Tilfældet med andre, som det synes, rent sagnhistoriske Personer.

Hin den mythiske **Þritas** første Søn er **Urvákshaya**, hvis Navn betyder den vidtherskende eller den vidtbeskyttende. Han siges i *Yasna* at være from, en Udbreder af Retfærd, og paa et andet Sted (*Yasht* XXIII,3) hedder det: „bliv velgjørende og aaben som **Urvákshaya**.” Dette er alt, hvad der særskilt fortælles om hans Væsen, men dog imidlertid tilstrækkeligt til at vise den Betydning, der var knyttet til ham; og vi tage næppe feil, naar vi betragte **Urvákshaya** som det symbolske Udtryk for den indre Kraft hos Mennesket og den velgjørende Indflydelse af Tiden, som stiller Sorger og dysser Lidenskaber, af den Kjærligheds Følelse hos Mennesket, som gjør det velvilligt og retfærdigt mod sin Omgivelse. Derfor er **Urvákshaya** en Ætling af **Sámas** beroligende Slægt, han er den lægende **Þritas** Søn; thi han stiller Sjælens Sygdomme, ligesom Faderen Lege-mets. Han er dødelig; thi med Menneskets Liv ophører hans Virken, hisset er der jo ingen Sorger og Lidenskaber, ingen Uvillie og Uretfærdighed. Men her paa Jorden er han vidtherskende eller vidtbeskyttende; thi hvert Menneske trænger til hans Hjælp, og hans velsignelsesrige Virken spores saa vide om paa Jorden. En saadan indre Virken, og det rolige, fromme, fredelige Liv, som er dens Følge, afgiver ikke Stof til megen ydre Ømtale; og derfor er det saare naturligt, at **Urvákshaya** kun saa sjelden nævnes. Men Fromhed og Fredelighed er ogsaa udsat for fremmed Angreb og Fornærmelser, uden selv at have Kraft til at afværge dem eller Villie til at hævne sig. Dertil hentyder en anden Mythe (*Yasht* XV,28), som lader Broderen

Käräsáspa bede: „lad det gives mig at skride frem med Hævn for min Broder Urvákshaya, lad mig dræbe Hitáspa;” til denne Mythe kommer jeg senere tilbage.

Den tredie af Sáma-Slægten, Käräsáspa, fremtræder i en bestemt Skikkelse. Han er ung, med det høie, ranke Legeme og det mandige Sind; han er Spyd-væbnet og Kølge-bærende; han er næst efter Zoroaster den stærkeste af de stærke dødelige, formedelst sit Mandomsmod til Forsvar, sin raske Lyst til at møde Faren. Käräsáspa er en Kriger i sin fulde Kraft, og hertil sigter ogsaa hans Navn, hvis Betydning er den hvis Heste ere magre, og derfor hurtigere og mere udholdende; hvad endnu er Tilfældet paa de turkomanske Stepper. Men Käräsáspa er ingen vild, fremstormende Barbar; han hører til Sámas beroligende Slægt, han er en Søn af den lægende Þrita og Fromhedens Broder. Hans Kald og Hverv er vel Kampen, men ikke for dennes egen Skyld; han kæmper for at læge Ufredens Saar, at raade Bod paa Fredens Brud, at bringe den svundne Fred tilbage, og de godes hellige Grundvæsen beskytte hans Legeme (Yasht XIII,61), hvis Styrke udfordres hertil. Han maa derfor betragtes som Personificationen eller det billedlige Udtryk af Mandens raske Mod og Legemskraft, der ikke angriber uden til eget Forsvar, men dog staaer rustet og rede til Kampen, naar og hvor Faren viser sig. Hermed stemmer hvad der siges om ham (Yasht XIII,136): „vi dyrke hans Grundvæsen (fravashi), forat kunne afværge fjendtlig Vold og den angribende Skare, forat kunne afværge den onde og den Skade, som de onde ville tilføie os.” Käräsáspa hører til de dødelige, thi han er en Del af Mandens Væsen; han er den stærkeste blandt dem, dog ikkun næst efter Zoroaster; thi den Kamp, som Zoroaster gik imøde, var for Troen og det aandelige Liv; den er af høiere Betydning og dertil udfordres fölgelig en større Styrke end til Käräsáspas Kamp for det dødelige Liv og den timelige Fred. Da dennes Virken saaledes er Kampen med Menneskets jordiske Omgivelse, er den derved mere aaben og

tydelig end hans tvende Frænders. Dette synes at være Grunden til, at han fortrinsvis og ene nævnes i Mythesagnet som den, der griber den lyse Lykke, naar den tredie Gang flygter bort fra Yima; thi denne Lykkens Flugt sigter dog vel overhovedet til al den Nöd og alle de Lidelser, som have deres Oprindelse hos Mennesket selv og i hans levende Omgivelsers Overlast. Og til at raade Bod herpaa udkræves vistnok ligesaa meget Faderens og Broderens Bistand; men deres Virken er mere i det skjulte, i Menneskets Indre og hans hjemlige Liv, og derfor ei saameget Gjenstand for almindelig Omtale og Ry, som Käräsáspas, der kæmpende ude søger at tilbageføre den brudte Fred med Omverdenen.

Mange og forskellige ere Aarsagerne til Fredens Brud, mange Myther havdes derfor ogsaa om Käräsáspa. De dreie sig alle om hans Kampe; men de ere fortalte i stor Korthed, og ofte ikkun löseligt berörte, hvorved deres indre Idee bliver dunklere og utydeligere, end det muligvis ellers vilde have været Tilfældet. Thi Mythen henter, som bekjendt, sin Beskrivelse fra det virkelige Liv, og kan derved let optage i sig virkelige Begivenheder og udsmykke sig med Træk af Livet og Navne uden al mythologisk Betydning, der altsaa först maatte udsondres, för man kan komme til Mythens egentlige Væsen. Dette kan navnlig lettest blive Tilfældet med saadanne Myther, som dreie sig om Mennesket selv og dets Færden herpaa Jorden, hvad Mytherne om Käräsáspa gjöre. Skjönt det derfor er sandsynligt og rimeligt, at vi i Käräsáspas Modstandere, som han fælder, have Personificationer af de forskellige Aarsager til Fredens Brud, er det dog utydeligt, til hvilken af disse den enkelte Mythe netop sigter, især naar den kun er löseligt omtalt, eller blot et Navn paa en Fjende er anført. Jeg skal derfor her indskrænke mig til de Myther om ham, der indeholde mere Æmne end et blot Navn.

Käräsáspas Hoveddaad, den omtales idetmindste ene i Yasna (IX,11) og nævnes först i Zemyád Yasht, var hans Kamp med

den giftige Slange eller Hugorm, Sruvara (den med Horn eller Kløer forsynede), „der sluger Mennesker og Heste, paa hvem den grønne Gift flød tommetyk.” Mythens Grundbetydning synes at være klar, og Hugormen betegner vistnok overhovedet alle vilde Dyr, farlige for Menneskets Sikkerhed og Fred, hvis Angreb og Overlast tidt kaldte ham til Kamp og Forsvar; den synes kun at være nævnt fortrinsvis, fordi den var Symbolet paa alt ondt og, som Biblen siger, trædskere end alle Dyr paa Marken. Derimod er Mythen i sine Enkeltheder dunkel for mig og jeg veed ikke hvortil den hentyder, naar den videre fortæller: „Käräsáspa fældede Hugormen og kogte den til Føde i et Jernkar; ved Middagstid brændte den og hvislede, den styrtede ud af Karret og væltede det udstrømmende Vand; bort veg forskrækket den modige Käräsáspa.”

Jeg har alt nævnet Mythen om Hitáspa, som Käräsáspa fælder for at hævne sin Broder Urvákshaya. Hitáspa beskrives ikke nøiere, selv hans Navn er dunkelt; men paa Grund af den Maade, hvorpaa han er nævnet, synes han at skulle være Udtrykket for det fromme og fredelige Livs værste Fjende. Hans Navn kan betyde den med de blege Heste; skulde han da betegne den gustne Avind og den lumske Skadefryd, der harmes over andres Lykke og kun trægter efter at forstyrre den til egen Fordel, ja endogsaa uden saadant Hensyn?

En anden Fjende, som Käräsáspa fælder, er Zairi-páshna, „der styrter frem gabende forat ødelægge Sandhedens eller Renhedens legemlige Verden.” (Yasht V,38, XIX,41). Navnet betyder ham med Guld-hæle, den guld-hælede; skulde vi derfor i ham have Udtrykket for Guldtørstens, den urene Havesyges begjerlige Aand, der ikke finder Ro og Hvile i Besiddelsen af sit eget, men higer efter mere, selv om dette er andres Eien-dom, der kun uretfærdigen ved Vold og List kan erhverves? Han hører forresten, hvad dog ikke bidrager videre til at opklare hans Betydning, til en Klasse af Væsener, som kaldes Gan-

darbher, hvilke i Indien ere Tjenere i Indras Himmel, men i Iran tilligemed Indra selv ere blevne til onde Væsener.

Blandt flere andre, som Käräsáspa fælder, men hvis Navne kun anføres uden nærmere Beskrivelse, nævnes (Yasht XIX,43-44) en Snáviðaka, som slaarer med Kløer. Betydningen af Navnet er uvis; men han selv er en afnægtig Attraas og Begjerligheds hovmodige Aand med vidtsvævende Lyster, der for egen Fornöielses Skyld ønsker at vende op og ned paa den hele Verden. Mythesagnet lader ham nemlig udbryde: „Jeg er svag; men var jeg stærk, da skulde jeg gjøre Himmelhvelvingen til min Vogn og Jorden til dens Hjul; jeg skulde føre den hellige Aand ned fra hans høie, lyse Bolig, og jeg skulde bringe den onde Aand op fra hans mørke Elendighed; begge to, den hellige og den onde Aand, skulde da trække min Vogn, hvis ikke Käräsáspa dræber mig; men, tilføier Mythen, den modige Käräsáspa fældede ham.”

Han synes endelig ogsaa at være sat i et fredeligt Forhold til en af Feeerne, der ellers i Zendavesta betragtes som onde Væsener. I Vendidad (1,10) siges nemlig om det syvende Sted, som Ormazd skabte, Örkenen Duzhaka: „der frembragte den onde Aand (Ahriman) en Fee, hvilken den knuste, som fulgte Käräsáspa.” Efter Ordene paa dette Sted maatte Feens Overvinder ligeledes være en Fee; men det er dog muligt, at vi her ikkun have en kort Hentydning til Käräsáspas da velbekjendte Væsen; idetmindste forekommer den sidste Sætning (som fulgte Käräsáspa) paa et andet Sted (Yasht XIX,39) ordlydende om det mandige Mod, Heltens uadskillelige Ledsager, som visselig ogsaa behøves i Kampen mod Mörkets Feer og Aander.

Käräsáspas Virken er naturligvis udbredt over hele Jorden; her maatte derfor ogsaa hans Hjemstavn være; og ligesom Yimas Virken navnlig udgik fra den høieste Top af Östens Lysbjerg, og Praetaona fødtes i Luftens yderste Egne, saaledes knytttes Käräsáspa til Havet med de store Svælg, til det Jorden

omslyngende Verdenshav; thi herfra kunde hans Virken, ligesom dette, omfatte den hele Jord.

Disse Naturmyther, som jeg her enkeltvis har gennemgaaet, disse mythiske Forestillinger om Naturens og Menneskets Tilstand og Virken, have i Tidernes Løb antaget en mere sandelig, legemlig og menneskelig Form, og saaledes fremtræde Jemshid, Feridún og Gershásp som rent jordiske Konger og Helte i Persernes senere Sagnhistorie. Jeg skal imidlertid ikke her gaae ind paa denne Udvikling af hine Naturmyther, men søge at sammenfatte dem til en Helhed; thi de udgjøre tilsammen en Enhed, og ere ikkun enkelte Dele af et sammenhængende Billede, hvori de gamle Iranere, for mere end to Aartusinder siden, have søgt at fremstille deres Opfattelse af Menneskets jordiske Lykke og Velfærd, af Naturens modstridende Kræfter, der indvirke hjælpende og forstyrrende derpaa, og af Kampen, som udfordres til at sikkre den og bringe den tilbage, naar den bröster formedelst Menneskets egen Bröde. Den lyse Yima udbreder den jordiske Lyksalighed, og, saalænge han er uden Bröde, hersker den i rigeligt Maal uforstyrret paa Jorden blandt alle Jordens Skabninger; men ved hans Bröde svinder den, uden at han har Kraft til at føre den tilbage. Dagens Lys fortrænges af Nattens uhyggelige Mörke; men Lysets venlige Herre griber den flygtende Lykke og fører den atter tilbage. Naturen taber sit lyse glade Udseende, Himlen dækkes af sorte, truende Skyer, mörke og barske Aarstider standse og forstyrre Naturens kjærlige Gaver: da födes *Þraetaona* i Luftens yderste Egne, netop der hvorfra Ulykken kommer, han kæmper mod og hæver disse Naturens og Luftens Hindringer; thi Kampen mod dem er hans Kald og hans Hverv. Selv fra Jordens Skabninger og hos dem selv opstaae Hindringer for Lykken, men disse søger *Sámas* Æt at fjerne. Naar Sygdommen angriber Menneskets Legeme og standser hans Nydelse af Livets Goder, da træder *Þrita* til lægende og helbredende. Naar Sorgen tynger hans Hjerte og Lidenskabten sniger sig ind i hans Indre,

naar de formörke hans Sind og forstyrre hans Ro, da viser Urvákshaya sig dyssende og beroligende, han bringer hans indre Fred tilbage og gör ham, ligesom Faderen, atter skikket til med Lyst og Glæde at nyde Livets Velsignelser. Naar Farens Time kommer, naar andres Ondskab, Havesyge eller Fjendskab söge at forstyrre hans ydre Fred, eller naar vilde Dyr true hans Sikkerhed, da staaer Käräsäpa rustet og rede til Kampen, han fælder modig hans Fjender, hævner den begaaede Udaad og fjerner hver Fare. Kort, Yima udbreder den jordiske Lyksalighed blandt Menneskene, og de andre Væsener bekæmpe og fjerne, enhver efter sit Kald, de Hindringer der stille sig i Veien for den; og med Undtagelse af Lysets Herre, ere de alle dödelige; thi deres Virken er ene knyttet til denne forgængelige Verden, den bestaaer ved denne og maa ogsaa ophöre med den.

Hermed slutter Zemyád Yasht sit Billede af Menneskets jordiske Lykke, af dens Afbrydelse og Ophör og af Kampen for at före den tilbage; men Billedet er dog endnu ikke fuldstændigt. Thi om end den jordiske Lykke straalere i al sin Glands og Fylde, om end Mennesket, karsk paa Legemet, med livsfriskt Sind og i uforstyrret Fred er i Stand til at nyde Livets rige Goder, er han dog endnu ikke fuldkommen lykkelig; noget mangler endnu i hans Lykke, hvad ogsaa Iraneren fölte, det nemlig som Yima ikke havde Kraft til at bringe ham, Kundskab om Gud og hans hellige Ord. Haoma-Yasht, der er optaget i Yasna, fuldförer Billedet; den nævner först Yima, Udbrederen af den jordiske Lykke, dernæst Prælaona og Sâma-Ætten, som kæmpe mod Hindringerne for Lykken, og derpaa nævner den tilsidst i fjerde Række Zoroaster, hvem Ormazd havde givet at fuldkommengjøre Menneskets Lykke ved at bringe det den Kundskab om Gud, som det endnu savnede. Zoroaster nævnes sidst, ingenlunde fordi Iraneren ansaae dette for en ringe og föie Ting; tværtimod ogsaa for ham var dette det höieste og vigtigste, og han lader derfor Zoroaster være den sciersaligste og

stærkeste af alle dødelige, og derfor lader han Ormazd i sin Kjærlighed til Mennesket ønske først og fremmest at give det denne Kundskab og den Lykke, som det er umuligt at opnaae uden den. Men han saae tillige, at det jordiske Menneske, hildet i Jordlivets Glæder, er altfor tilbøielig til i sin Lykke at glemme sin Skaber, hvorfor Yima heller ikke følte Kraft til at være Troens Bærer, og at det som oftest først gennem Nød og Trængsler bringes til at vende Sindet til ham. Dog Zoroaster er af en anden Natur end de øvrige Væsener, jeg har omtalt; og han hører hertil ikkun for saa vidt som han tjener til at fuld- stændiggjøre det Billede, som jeg her har forsøgt paa at for- tolke.

Endnu haves en Mythe om Yima, som imidlertid ikke synes ganske at høre til hint Billede eller hine Forestillinger om den jordiske Lyksalighed, og som jeg derfor kun kortelig her skal berøre, for ikke at forbigaae hvad der kan kaste Lys over hans Væsen. Denne Mythe optager den sidste Halvdel af Vendidáds andet Kapitel, hvor den følger umiddelbart efter Mythen om Yimas Virken til at udvide og frugtbargjøre Jorden. Begyndelsen deraf eller Forbindelsesleddet med den foregaaende Mythe er desværre kun overleveret os i en høist hullet og mangelfuld Text, hvoraf det dog synes at fremgaae, at Mythens Begivenhed er henlagt til Tiden efter Yimas tusindaarige Rige. Mythens Indhold er derefter i Korthed: Ormazd mødes med de hellige Aander og Yima med de bedste dødelige, begge berømte i den gode Dáityas ariske Kildeland. Da aabenbarer Ormazd ham, at over den legemlige Verden skulle Landene lide Nød, saavel ved den strænge, stivnende Vinter og heftige Snefog, som derefter ved Oversvømmelser, Tøbrud og Regnskyl. Som Ormazd byder, planter Yima da en firsidet indhegnet Have; did bringer han Spirerne af levende Væsener („af smaat og stort Kvæg, af Mennesker, Hunde og Fugle“) og af de røde, lysende Ildflammer; han gjør Haven skikket til Bolig for Mennesket og til Græsgang for Kvæget og lader Vandet flyde rige-

ligt. Did bringer han de største, bedste og fortrinligste Spirer af alle Mænd og Kvinder og af alle Kvægets Arter, de største og mest duftende Spirer af alle Træer og de mest velsmagende af alle Spiser; han gjorde dette parvis og uforgængeligt, saalænge Mennesket var i denne Have. Der var ikke Bagtalelse og Daddel, ei Trætte og Fjendskab, Hovmod og Bedrag, Usselhed og Lumskhed; heller ikke fandtes der nogen vanskabt Legemsform eller overhovedet nogen af de onde Kjendetegn, hvormed den onde Aand har mærket Mennesket. Herefter følger en videre Beskrivelse af Havens Indretning og af Menneskenes Fordeling der, som imidlertid er yderst dunkel. Hvorvel denne Mythe er fortalt i stor Udførlighed, fremgaaer det dog deraf ikke klart, hvor man havde tænkt sig Havens Sted. Om her paa Jorden og i denne Jordens Tilstand? Men Livet der er forskjelligt fra det jordiske. Lyset straalet der bestandig, Sol, Maane og Stjerner vise sig tilsammen; Aaret er der kun en Dag; efter fyrretyve Aar fødtes af to Mennesker et Par, Mand og Kvinde, og saaledes ogsaa blandt Dyrenes Slægter; Menneskene leve der det bedste Liv. Hertil kommer, at det ikke er Zoroaster, som der forkynder Mazda-Troen, men en anden, (hvis Navns Form imidlertid er noget tvivlsom, da det her skrives i Haandskrifterne paa forskjellig Maade og ikke findes noget andet Sted), og at Zoroaster, som er den øverste aandelige Herre og Lærer for hele den jordiske Verden, vel er dette ogsaa her, men dog ikke som ellers ene, kun i Forbindelse med Urvatat-nara, der paa de to andre Steder, hvor han nævnes (Yasht XIII, 98, 127), kaldes den senere fødte, den Zoroastriske eller Zoroasters Søn. Eller har man tænkt sig Havens Sted hisset; er det et Billede af de godes Lyksalighed i Livet efter Døden? Men de godes Sjæle føres andetsteds hen, hinsides det høie Hara, til den uforgængelige Verden, hvor Ormazd og hans hellige Aander dvæle (Vendidad 19, 30-33); de gode komme der selv, og ei blot de bedste Spirer, hvoraf Væsener ere udviklede; desuden medbringe de vel ogsaa did

den Tro, ved hvilken de komme der, og behøver der næppe nogen ny Troens Forkynder, især da Ormazd selv er Lærer og Mester for hele den aandelige Verden (Vispered 2,4). Begge Antagelser af Havens Sted synes saaledes at stride saa meget mod hvad vi ellers vide. Men naar man lægger Vægt paa Mythens Ord, naar man seer, at Yima bringer did ikke de bedste Mennesker, men ikkun de bedste Spirer til Mennesker og Dyr, og at Livet der nærmest er jordisk, thi levende Væsener fødes der, men dog i en renere og bedre Skikkelse, da forekommer det mig, at Tanken ledes hen til den Forestilling, som saa smukt er udviklet i vor egen Mythologi, om Jordens Fornyelse i en bedre og ædlere Skikkelse efter den nuværendes Ophør og Gudernes Undergang. En lignende Anskuelse forekommer mig ligger til Grund for denne Mythe om Yimas Have; den synes mig at have Hentydning til en Forestilling om en tilkommende og bedre jordisk Tilstand, hvori Yima vil herske, ligesom i den nuværende som det symbolske Udtryk af den physiske Lykke, thi heller ikke der vil han være Troens Forkynder; men hvori han vil være uforstyrret af jordiske Hindringer og derfor ei som her behøve Hjælp og Bistand af andre Væsener.

Skovrider Ritmester v. *Schumacher* indsender „Betragtninger over Iagttagelser som formeentligen ville oplyse enkelte „Momenter af Jordklodens Physik“. Comitee, Etatsr. *Forchhammer*, Prof. *Olufsen*, Oberstlieutn. *Hoffmann*, Prof. *Liebmann*.

Istedetfor afdøde Admiral *Schifter* valgtes Prof. *Westergaard* til Medlem af Kassecommissionen.
